

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Informatikai Kar
Numerikus Analízis Tanszék

A Ljapunov-Schmidt-módszer

Dr. Kovács Sándor
Adjunktus

Lipták Bence Gábor
Programtervező Informatikus MSc

Budapest, 2018.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	2
2. Funkcionálanalízis kiegészítés	3
2.1. Faktorterek	3
2.2. Kompakt operátorok	5
2.3. Fredholm-operátorok	6
2.4. Implicit függvény tétel	8
3. A Ljapunov-Schmidt-módszer és alkalmazásai	9
3.1. A Ljapunov-Schmidt-redukció	9
3.2. Alkalmazás: Hopf-bifurkáció	11
3.3. Alkalmazás: Nemlineáris peremérték feladat	16

1. fejezet

Bevezetés

2. fejezet

Funkcionálanalízis kiegészítés

Ahhoz, hogy a Ljapunov-Schmidt-módszert ismertethessük szükségünk van a Fredholm-operátorok fogalmára, amihez elengedhetetlenek a faktorterek és a kompakt operátorok. A módszerhez emellett még az implicit függvény tétel (Banach-terekben) is szükséges.

2.1. Faktorterek

Először is ismertessük a faktorterek definícióját, és az alkalmazásunk szempontjából fontos tulajdonságait, a [1] könyv 4.2 fejezete alapján, ahol a bizonyítások is megtalálhatóak.

2.1.1. Definíció (Faktortér). Legyen V egy $\mathbb{K}$ feletti lineáris tér, $U \subset V$ pedig egy altere. A V tér U szerinti **faktortere** vagy **hányadostere**

$$V/U := \{v + U \mid v \in V\}, \quad (2.1)$$

ahol

$$v + U := \{v + u \mid u \in U\}. \quad (2.2)$$

Így egy lineáris térben egy altér segítségével definiáltunk egy halmazrendszert. A következő állítással megfogalmazzuk, hogy a kapott halmazok és az U altér között mi az összefüggés.

2.1.1. Állítás. Ha V egy $\mathbb{K}$ feletti lineáris tér, $U \subset V$ egy altere, akkor $\forall v, v' \in V$ -re

$$v + U = v' + U \quad \Leftrightarrow \quad v - v' \in U. \quad (2.3)$$

Ennek segítségével belátható, hogy ha " $v - v' \in U$ " feltétellel definiálunk egy relációt V elemein, akkor az egy ekvivalenciareláció és az ekvivalenciaosztályok pedig a V/U faktortér elemei. Ezután definiáljunk műveleteket a faktortéren.

2.1.1. Tétel. *Legyen V egy $\mathbb{K}$ feletti lineáris tér, $U \subset V$ egy altere, ekkor*

- *Megadunk*

$$V/U \times V/U \longrightarrow V/U$$

$$\mathbb{K} \times V/U \longrightarrow V/U$$

leképezéseket a következő módon

$$(v_1 + U) + (v_2 + U) := (v_1 + v_2) + U \quad (2.4)$$

$$\alpha(v + U) := \alpha v + U \quad (2.5)$$

melyek jól definiáltak.

- *A V/U faktortér ezekkel a műveletekkel egy $\mathbb{K}$ feletti lineáris tér.*
- *π_U az úgynevezett **kanonikus leképezés**, melyet*

$$\pi_U(v) := v + U \quad (v \in V)$$

módon definiálunk lineáris operátor V és V/U között.

A faktortér konstrukciója nagyon hasonlít az egész számok körében létesített maradékosztályokra, és rögzített $U \subset V$ esetén ugyanaz a jelölés is alkalmazható:

$$\bar{v} := v + U \quad (v \in V),$$

ezzel a jelöléssel a műveletek:

$$\bar{v} + \bar{w} = \overline{v + w} \quad (v, w \in V)$$

$$\alpha \bar{v} = \overline{\alpha v} \quad (\alpha \in \mathbb{K}, v \in V).$$

Még fontos észrevétel, hogy a π_U leképezés magtere pontosan az U halmaz, valamint az operátor szűrjektív is, amiből kapunk a faktortér dimenziójára egy összefüggést:

2.1.2. Tétel. Legyen V egy $\mathbb{K}$ feletti lineáris tér, $U \subset V$ egy altér, ekkor

$$\dim V/U + \dim U = \dim V. \quad (2.6)$$

Ha egy $v \in V$ elemet egy $u \in U$ elemmel eltolunk ($U \subset V$ altér), akkor a V/U faktortérbeli π_U általi képe változatlan, ez a konstrukció alkalmas arra, hogy olyan függvényeket vizsgáljunk, amiknek az értéke az U altéren konstans, speciális esetben 0. Az ilyen leképezésekről szól a következő tétel:

2.1.3. Tétel (Homomorfiatétel vektorterekre). Legyen V egy $\mathbb{K}$ feletti lineáris tér, $F : V \rightarrow W$ egy lineáris leképezés, $U \subset V$ egy altér amire $U \subset \text{Ker } F$. Ekkor egyértelműen létezik $F' : V/U \rightarrow W$ amivel $F = F' \circ \pi_U$. Emellett

- $\text{Im } F = \text{Im } F'$, illetve F' pontosan akkor szürjektív, amikor F is,
- $\text{Ker } F' = (\text{Ker } F)/U$, illetve F' pontosan akkor injektív, amikor $U = \text{Ker } F$.

F' -t az **F által indukált homomorfizmusnak** nevezzük.

A faktortérnek van egy hasznos tulajdonsága, amivel nem halmazrendszerként, hanem altérként lehet kezelni.

2.1.4. Tétel. Legyen V egy $\mathbb{K}$ feletti lineáris tér, $U \subset V$ egy altér, $W \subset V$ pedig az U komplement altér (tehát $V = W \oplus U$). Ekkor a π_U kanonikus leképezés leszűkítése W -re

$$\pi|_W : W \longrightarrow V/U, \quad \pi|_W(w) = w + U$$

izomorfia, azaz $W \cong V/U$.

2.2. Kompakt operátorok

A Fredholm-operátorok konstrukciójához érdemes feleleveníteni a kompakt operátorok fogalmát és néhány, a gyakorlat szempontjából hasznos tulajdonságukat. A következők során $(X, \|\cdot\|_X)$ és $(Y, \|\cdot\|_Y)$ normált terek.

2.2.1. Definíció (Kompakt operátor). $A : X \rightarrow Y$ operátor **kompakt**, ha bármely $U \subset X$ korlátos halmaznak a képe prekompakt, azaz $\overline{A[U]} \subset Y$ kompakt, valamint ha A korlátos, akkor **teljesen folytonosnak** is nevezzük. [2]

A továbbiakban az $X \rightarrow Y$ közötti kompakt és lineáris operátorok halmazát $K(X, Y)$ -al, $X = Y$ esetén $K(X)$ -szel jelöljük, ez zárt alteret alkot $L(X, Y)$ -ban.

2.2.2. Definíció. $A \in L(X, Y)$ operátor **véges rangú**, ha a képtere véges dimenziós ($\dim \operatorname{Im} A < \infty$). A véges rangú operátorok halmazát $K_{fin}(X, Y)$ -al rövidítjük. [2, 3]

Belátható ([2]), hogy minden véges rangú operátor kompakt (és így a jelölés indokolt).

A kompakt operátorok bizonyos esetekben közelíthetők véges rangú operátorokkal:

2.2.1. Tétel. Ha Y -ban van Schauder-bázis, akkor $A \in L(X, Y)$ pontosan akkor kompakt, ha határértéke véges rangú operátorok valamely sorozatának, azaz $K(X, Y) = \overline{K_{fin}(X, Y)}$. [3]

Ezek a feltételek teljesülnek például szeparábilis Hilbert-terekben vagy L^p -terekben ($p \geq 1$).

Még tegyünk egy megállapítást a kompakt operátorok adjungáltjával kapcsolatban:

2.2.2. Tétel. Legyenek $(X, \|\cdot\|_X)$ és $(Y, \|\cdot\|_Y)$ Banach-terek, $A \in L(X, Y)$, ekkor

$$A \in K(X, Y) \Leftrightarrow A^* \in K(Y^*, X^*),$$

azaz A pontosan akkor kompakt, ha A^* adjungált operátora kompakt. [2, 4]

2.3. Fredholm-operátorok

Végül beszéljünk a Fredholm-operátorokról és lehetőségekről az előállításukra. A továbbiakban $(X, \|\cdot\|_X)$ és $(Y, \|\cdot\|_Y)$ Banach-terek.

2.3.1. Definíció (Fredholm-operátor). $T \in L(X, Y)$ **Fredholm-operátor**, ha az alábbiak teljesülnek:

- $\dim \operatorname{Ker} T < \infty$,
- $T[X]$ zárt Y -ban,
- $\dim(Y/T[X]) < \infty$.

Ekkor a T operátor **indexe** $\operatorname{ind} T := \dim \operatorname{Ker} T - \dim(Y/T[X]) \in \mathbb{Z}$, T **cokernelle** $\operatorname{coker} T := Y/T[X]$ (azaz Y -ban a T képtere szerinti faktortér), valamint a cokernel dimenziója az operátor **kodimenziója** $\operatorname{codim} T := \dim \operatorname{coker} T$. [1, 3, 4, 5]

Az X és Y közötti Fredholm-operátorok halmazát a továbbiakban $\mathcal{F}(X, Y)$ -al jelöljük. Belátható, hogy a második feltétel (T képterének a zártsága) a másik kettőből következik [4, 5].

Most nézzük meg, hogy bizonyos függvény műveletek hatására változik-e a Fredholm-tulajdonság.

2.3.1. Tétel. *Legyenek $(X, \|\cdot\|_X)$, $(Y, \|\cdot\|_Y)$ és $(Z, \|\cdot\|_Z)$ Banach-terek, ekkor:*

- $A \in \mathcal{F}(X, Y)$ és $B \in \mathcal{F}(Y, Z)$, ekkor $B \circ A \in \mathcal{F}(X, Z)$ és $\text{ind}(B \circ A) = \text{ind } B + \text{ind } A$,
- $A \in \mathcal{F}(X, Y)$, ekkor $A^* \in \mathcal{F}(X^*, Y^*)$ és $\text{ind } A^* = -\text{ind } A$,
- $\mathcal{F}(X, Y)$ nyílt részhalmaza $L(X, Y)$ -nak, és az $\text{ind} : \mathcal{F}(X, Y) \rightarrow \mathbb{Z}$ függvény lokálisan konstans.

Tehát Fredholm-operátorok kompozíciója Fredholm-operátor, valamint Fredholm-operátor adjungáltja is Fredholm-operátor. [3, 5]

Korábban említettük a kompakt operátorok és a Fredholm-operátorok kapcsolatát, erről szól a következő állítás.

2.3.2. Tétel. $T \in L(X, Y)$ bijektív, $K \in L(X, Y)$ kompakt, ekkor $T + K$ Fredholm-operátor és $\text{ind}(T + K) = 0$. Ennek speciális esete amikor $(X, \|\cdot\|_X) = (Y, \|\cdot\|_Y)$ és T az identitás X -en. [3, 5]

Amennyiben ilyen módon kaptunk egy Fredholm-operátort, akkor ahhoz (a kompakt operátorok altér-tulajdonságából kifolyólag) egy kompakt operátort hozzáadva is Fredholm-operátort kapunk, ez igaz tetszőleges konstrukció esetén is:

2.3.3. Tétel. $K \in K(X, Y)$ és $F \in \mathcal{F}(X, Y)$ esetén $K + F \in \mathcal{F}(X, Y)$, valamint $\text{ind}(K + F) = \text{ind } F$. [3]

Mivel a Fredholm-operátoroknál nem feltétel, hogy a magterük csak a tér nullelemét tartalmazza, ezért általában nem invertálhatóak, de egy hasonló tulajdonságot megadhatunk:

2.3.4. Tétel. $T \in L(X, Y)$ pontosan akkor Fredholm-operátor, ha létezik $B \in L(Y, X)$, $K_X \in K(X)$, $K_Y \in K(Y)$ úgy, hogy

$$BT = I|_X + K_X, TB = I|_Y + K_Y.$$

Azaz a Fredholm-tulajdonság lényegében az invertálhatóság modulo kompakt operátort jelenti. [3, 5]

2.4. Implicit függvény tétel

A módszer használata során az eredmény eléréséhez szükségünk lesz az implicit függvény tételre Banach-terekben, illetve ahhoz kötődően a Fréchet-derivált fogalmára. $(X, \|\cdot\|_X)$, $(Y, \|\cdot\|_Y)$ és $(Z, \|\cdot\|_Z)$ a következők során Banach-terek.

2.4.1. Definíció. $F : X \times Y \rightarrow Z$ **Fréchet-differenciálható** X -ben az (u_0, v_0) pontban, ha létezik $(D_x F)(u_0, v_0) \in L(X, Z)$ úgy, hogy

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{\|F(u_0 + h, v_0) - F(u_0, v_0) - (D_x F)(u_0, v_0)h\|_Z}{\|h\|_X} = 0.$$

Látható, hogy egy ponthoz tartozó derivált (a valós, többdimenziós esethez hasonlóan) egy függvény.

2.4.1. Tétel (Implicit függvény tétel Banach-terekben). $F : X \times Y \rightarrow Z$ folytonos, $(u_0, v_0) \in X \times Y$, $F(u_0, v_0) = 0$, $(D_x F)(u_0, v_0)$ bijektív és folytonos. Ekkor létezik (u_0, v_0) -nak olyan $U \times V \subset X \times Y$ környezete és $G : V \rightarrow U$ függvény, amivel $G(v_0) = u_0$ és

$$F(G(v), v) = 0 \quad (\forall v \in V).$$

Ezen felül minden $U \times V$ -beli megoldás ebben a formában áll elő. [6]

Az ilyen tulajdonságokkal rendelkező $D_x F$ függvényeket lineáris homeomorfizmusnak nevezzük:

2.4.2. Definíció. Az A leképezés **lineáris homeomorfizmus**, ha folytonos, bijektív és az inverze is folytonos.

Az inverz folytonossága pedig a Banach-féle inverz tételből (vagy Banach-féle homeomorfia-tételből) következik:

2.4.2. Tétel. $A \in L(X, Y)$ Banach-terek közötti bijektív operátor, ekkor $A^{-1} \in L(Y, X)$. ([2] 6.1.4)

3. fejezet

A Ljapunov-Schmidt-módszer és alkalmazásai

3.1. A Ljapunov-Schmidt-redukció

A Ljapunov-Schmidt-módszer célja, hogy egy végtelen-dimenziós feladatot egy jobban kezelhető, véges dimenziós feladatra redukáljunk.

Először is nézzük meg az általános esetet ([7, 8]). $(X, \|\cdot\|_X)$, $(Y, \|\cdot\|_Y)$ és $(\Lambda, \|\cdot\|_\Lambda)$ legyenek Banach-terek (Λ a paramétertér szerepét tölti be), 0-val pedig értelemszerűen a megfelelő tér nullelemét jelöljük.

Legyen $F : X \times \Lambda \rightarrow Z$ egy korlátos, p -szer folytonosan differenciálható operátor ($p \geq 1$) úgy, hogy

$$F(x_0, \lambda_0) = 0,$$

ahol $(x_0, \lambda_0) \in X \times \Lambda$. Keressük az

$$F(x, \lambda) = 0 \tag{3.1}$$

egyenlet olyan megoldásait (x_0, λ_0) környezetében, amikre $x \neq x_0$.

Először tegyük fel, hogy $D_x F(x_0, \lambda_0)$ izomorfizmus. Ekkor alkalmazható az implicit függvény tétel, azaz létezik $U \times V \subset X \times \Lambda$ és $f : V \rightarrow U$, amivel

$$\begin{aligned} f(\lambda_0) &= x_0, \\ F(f(\lambda), \lambda) &= 0 \quad (\lambda \in V), \end{aligned}$$

és $U \times V$ -ben minden megoldás előáll ebben az alakban.

A Ljapunov-Schmidt-módszer bizonyos feltételek mellett megoldja a feladatot ab-

ban az esetben, ha $D_x F(x_0, \lambda_0)$ nem izomorfizmus, tételezzük tehát ezt fel. A továbbiakban a $D_x F(x_0, \lambda_0)$ operátort rövidítve, $D_x F$ -el jelöljük (ami egy $L(X, Z)$ függvény).

Legyen $K := \text{Ker } D_x F$ és $R := \text{Im } D_x F$, és tekintsük a hozzájuk tartozó kiegészítő altereket:

$$\begin{aligned} X &= K \oplus W, \\ Z &= R \oplus S. \end{aligned}$$

Tegyük fel, hogy K és S véges dimenziósak, azaz $D_x F$ Fredholm-operátor, ekkor létezik megfelelő W és S , melyek zártak ([2] 4.5.9). Tekintsük $D_x F|_W : W \rightarrow R$ függvényt, ez bijekció és R zárt, ezért létezik $D_x F|_W$ -nek folytonos inverze.

Bontsuk fel minden $x \in X$ -et fel K mentén egyértelműen (x_0 esetén külön jelölve a kapott részeket):

$$\begin{aligned} x &= x_1 + x_2 & (x_1 \in K, x_2 \in W), \\ x_0 &= x_1^{(0)} + x_2^{(0)} & (x_1^{(0)} \in K, x_2^{(0)} \in W), \end{aligned}$$

Legyen $P_R : Z \rightarrow R$ projekciós operátor R -re. Alkalmazzuk P_R -t és $(I - P_R)$ -t az eredeti (3.1) feladatra, kiegészítve az x szétválasztásával:

$$\begin{aligned} P_R F(x_1, x_2, \lambda) &:= P_R F(x_1 + x_2, \lambda) = 0, \\ (I - P_R) F(x_1, x_2, \lambda) &:= (I - P_R) F(x_1 + x_2, \lambda) = 0, \end{aligned}$$

ahol így

$$\begin{aligned} P_R F &: K \times W \times \Lambda \rightarrow R, \\ (I - P_R) F &: K \times W \times \Lambda \rightarrow S, \end{aligned}$$

az első kissé átrendezve

$$P_R F : W \times (K \times \Lambda) \rightarrow R,$$

alakot kapunk, amire a $D_x F|_W$ invertálhatósága (és az inverz folytonossága) lehetővé teszi az implicit függvény tétel alkalmazását, amivel kapunk egy $x_2 : \Theta \times \Gamma \rightarrow W$

függvényt (alkalmas $\Theta \subset K$ és $\Gamma \subset \Lambda$ halmazokkal $x_1^{(0)}$ és λ_0 környezetében), amivel

$$\begin{aligned} x_2 &:= x_2(x_1, \lambda) & (x_1 \in \Theta, \lambda \in \Gamma), \\ x_2^{(0)} &= x_2(x_1^{(0)}, \lambda_0), \\ P_R F(x_1 + x_2(x_1, \lambda), \lambda) &= 0 \end{aligned}$$

teljesül, így már csak

$$(I - P_R)F(x_1 + x_2(x_1, \lambda), \lambda) = 0 \quad (3.2)$$

egyenletet kell megoldani, ami így $\Theta \times \Gamma \subset K \times \Lambda$ halmazon értelmezett, S -beli értékeket vesz fel.

Ha még azt is feltesszük, hogy Λ véges dimenziós, akkor $\dim K < \infty$ és $\dim S < \infty$ miatt kapunk egy véges sok egyenletből álló egyenletrendszert véges sok ismeretlennel, amit már például a „szokásos” implicit függvény tétellel megkísérelhetünk megoldani.

Az eredeti 3.1 feladat például akkor állhat elő, ha van $A : X \rightarrow Z$ korlátos lineáris operátorunk, $N : X \times Y \rightarrow Z$ folytonosan differenciálható leképezésünk (ami nem feltétlenül lineáris) és az

$$Ax = N(x, \lambda)$$

egyenlet nemtriviális $x \in X$ megoldásait keressük ([7]).

3.2. Alkalmazás: Hopf-bifurkáció

A következőkben az úgynevezett Hopf-bifurkáció-tételt vizsgáljuk, ami időfüggetlen, egy paramétertől függő differenciálegyenlet-rendszerek nemtriviális periodikus megoldásainak a létezéséhez ad meg feltételeket. Ennek során fel fogjuk használni az előző fejezetben tárgyalt Ljapunov-Schmidt-módszert. [8]

Legyen $f : \mathbb{R}^n \times \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}^n$ kétszer folytonosan differenciálható leképezés, melyre

$$f(0, \alpha) = 0 \quad (\alpha \in \mathbb{R}).$$

A vizsgálandó differenciálegyenlet-rendszer, melynek $u \in \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}^n$ megoldásait keressük a következő:

$$\frac{du}{dt} + f(u, \alpha) = 0. \quad (3.3)$$

Tegyük fel, hogy f -re teljesülnek az alábbiak:

- valamilyen $\alpha = \alpha_0$ érték esetén $i = \sqrt{-1}$ és $-i$ sajátértékei $D_u f(0, \alpha_0)$ -nak, és $\pm ki$ ($k = 0, 2, 3, \dots$) nem sajátértékek;

- α_0 egy környezetében van a sajátértékeknek és sajátvektoroknak egy-egy görbéje (β illetve a), amivel

$$D_u f(0, \alpha_0) a(\alpha) = \beta(\alpha) a(\alpha), \quad (3.4)$$

$$a(\alpha_0) \neq 0, \quad (3.5)$$

$$\beta(\alpha_0) = i, \quad (3.6)$$

$$\Re\left(\frac{d\beta}{d\alpha}(\alpha_0)\right) \neq 0. \quad (3.7)$$

A célunk az, hogy találjunk olyan $\eta > 0$ számot illetve egy

$$(u, \rho, \alpha) : (-\eta, \eta) \rightarrow C_{2\pi}^1(\mathbb{R}, \mathbb{R}^n) \times \mathbb{R} \times \mathbb{R}$$

folytonosan differenciálható függvényt, amivel $(u(s), \rho(s), \alpha(s))$ megoldja a (3.3) egyenlet egy általánosítását:

$$\frac{du}{dt} + \rho f(u, \alpha) = 0 \quad (3.8)$$

nemtriviális módon ($u(0) \neq 0$ ha $s \neq 0$),

$$\rho(0) = 1, \alpha(0) = \alpha_0, u(0) = 0,$$

és ezen felül minden megoldás $(0, 1, \alpha_0)$ közelében valamely $s \in (-\eta, \eta)$ esetén előálljon (u -beli fáziseltolástól eltekintve).

Vegyük észre, hogy ha $u(t)$ megoldása (3.3)-nek $2\pi\rho$ periódussal, akkor $u(\rho t)$ 2π -periódusú megoldása (3.8)-nak.

Legyenek $X = C_{2\pi}^1(\mathbb{R}, \mathbb{R}^n)$ és $Y = C_{2\pi}(\mathbb{R}, \mathbb{R}^n)$ Banach-terek a „szokásos” normákkal. Definiáljunk egy $F : X \times \mathbb{R} \times \mathbb{R} \rightarrow Y$ operátort a következő módon:

$$(u, \rho, \alpha) \mapsto \frac{du}{dt} + \rho f(u, \alpha),$$

ami így kétszer folytonosan differenciálható, és keressük az

$$F(u, \rho, \alpha) = 0 \quad (3.9)$$

megoldásait, amikor ρ közel van 1-hez, α közel van α_0 -hoz és $u \neq 0$. Látható, hogy

$$F(0, \rho, \alpha) = 0 \quad (\rho \in \mathbb{R}, \alpha \in \mathbb{R}).$$

Vegyük észre, hogy

$$\begin{aligned}\phi_0(t) &= \Re(e^{it}a(\alpha_0)), \\ \phi_1(t) &= \Im(e^{it}a(\alpha_0))\end{aligned}$$

függvények 2π -periodikus megoldásai az

$$\frac{du}{dt} + D_u f(0, \alpha_0)u = 0 \quad (3.10)$$

egyenletnek, és ezek a függvények kifeszítik $D_u F(0, 1, \alpha_0)$ magterét:

$$\text{Ker } D_u F(0, 1, \alpha_0) = \text{span}\{\phi_0, \phi_1 = \phi_0'\} \subset X.$$

A differenciálegyenletek elméletéből következik, hogy $\text{Im } D_u F(0, 1, \alpha_0) \subset Y$ zárt és

$$\text{Im } D_u F(0, 1, \alpha_0) = \{g \in Y : \langle g, \psi_i \rangle = 0, i = 0, 1\},$$

ahol $\langle \cdot, \cdot \rangle$ az L^2 -beli skaláris szorzás, $\{\psi_0, \psi_1\}$ pedig $\text{Ker}\{-u' + D_u f^T(0, \alpha_0)u\}$ bázisa, ami az $u' + D_u f(0, \alpha_0)u$ adjungált operátora. Emellett $\psi_1 = \psi_0'$ és $\langle \phi_i, \psi_j \rangle = \delta_{ij}$ Kronecker-deltával egyenlő. Ebből következik, hogy $D_u F : X \rightarrow Y$ Fredholm-operátor aminek a magtere és a kokernele is 2 dimenziójú.

Így alkalmazhatjuk a Ljapunov-Schmidt-módszert:

$$\begin{aligned}X &= V \oplus W, \\ Y &= Z \oplus T,\end{aligned}$$

ahol $V = \text{Ker } D_u F$ és $T = \text{Im } D_u F$. U legyen a $(0, 1, \alpha_0, 0) \in V \times \mathbb{R} \times \mathbb{R} \times \mathbb{R}$, és G legyen U -n értelmezve a következő módon:

$$G(v, \rho, \alpha, s) = \begin{cases} \frac{1}{s}F(s(\phi_0 + v), \rho, \alpha), & s \neq 0, \\ D_u F(0, \rho, \alpha)(\phi_0 + v), & s = 0. \end{cases}$$

Ekkor a megoldandó egyenletünk

$$G(v, \rho, \alpha, s) = 0 \quad (3.11)$$

alakban van, amit v, ρ, α -ra kellene megoldani s függvényében $0 \in \mathbb{R}$ egy környezeté-

ben. G folytonosan differenciálható, és

$$G(v, \rho, \alpha, 0) = D_u F(0, \rho, \alpha)(\phi_0 + v) = (\phi_0 + v)' + \rho D_u f(0, \alpha)(\phi_0 + v),$$

illetve

$$G(0, \rho, \alpha, 0) = \phi_0' + \rho D_u f(0, \alpha)\phi_0. \quad (3.12)$$

Az implicit függvény tétel alkalmazásához arra van szükségünk, hogy a $(v, \rho, \alpha) \mapsto G(v, \rho, \alpha, s)$ leképezés $(0, 1, \alpha_0, 0)$ -ban vett deriváltja folytonos és bijektív leképezése $V \times \mathbb{R} \times \mathbb{R}$ -nak Y -ra.

Vegyük az előbbi egyenlet Taylor-sorba fejtését $(0, 1, \alpha_0)$ körül (rögzített $s \in \mathbb{R}$ esetén):

$$\begin{aligned} G(v, \rho, \alpha, s) = & G(0, 1, \alpha_0, s) + D_\rho G(0, 1, \alpha_0, s)(\rho - 1) \\ & + D_\alpha G(0, 1, \alpha_0, s)(\alpha - \alpha_0) + D_v G(0, 1, \alpha_0, s)v + \dots, \end{aligned}$$

amit $s = 0$ -ban kiértékelünk:

$$\begin{aligned} D_{v, \rho, \alpha} G(0, 1, \alpha_0, 0)(v, \rho - 1, \alpha - \alpha_0) = & D_u f(0, \alpha_0)\phi_0(\rho - 1) \\ & + D_{u\alpha} f(0, \alpha_0)\phi_0(\alpha - \alpha_0) \\ & + (v' + D_u f(0, \alpha_0)v). \end{aligned}$$

Ebből az utóbbi

$$v \mapsto v' + D_u f(0, \alpha_0)v$$

lineáris homeomorfizmus V -ből T -re (folytonos bijekció), így elég az egyenlet maradéktól

$$(\rho, \alpha) \mapsto D_u f(0, \alpha_0)\phi_0(\rho - 1) + D_{u\alpha} f(0, \alpha_0)\phi_0(\alpha - \alpha_0)$$

belátni hogy pontosan akkor képez T -be, ha $\rho = 1$ és $\alpha = \alpha_0$, valamint minden $\psi \in Z$ -re egyértelműen létezik (ρ, α) amivel

$$D_u f(0, \alpha_0)\phi_0(\rho - 1) + D_{u\alpha} f(0, \alpha_0)\phi_0(\alpha - \alpha_0) = \psi.$$

T -t korábban felírtuk mint $\{\psi_0, \psi_1\}$ -re ortogonális függvények halmaza, így

$$D_u f(0, \alpha_0)\phi_0(\rho - 1) + D_{u\alpha} f(0, \alpha_0)\phi_0(\alpha - \alpha_0) \in T$$

pontosan akkor teljesül, ha

$$\langle D_u f(0, \alpha_0) \phi_0, \psi_i \rangle (\rho - 1) + \langle D_{u\alpha} f(0, \alpha_0) \phi_0, \psi_i \rangle (\alpha - \alpha_0) = 0 \quad (i = 0, 1).$$

Mivel $D_u f(0, \alpha_0) \phi_0 = \phi_1$ és $\langle \phi_i, \psi_j \rangle = \delta_{ij}$, ezért az alábbi két egyenletet kapjuk (ahol $(\rho - 1)$ és $(\alpha - \alpha_0)$ az ismeretlenek)

$$\begin{aligned} \langle D_{u\alpha} f(0, \alpha_0) \phi_0, \psi_0 \rangle (\alpha - \alpha_0) &= 0 \\ (\rho - 1) + \langle D_{u\alpha} f(0, \alpha_0) \phi_0, \psi_1 \rangle (\alpha - \alpha_0) &= 0, \end{aligned}$$

aminek pontosan

$$\langle D_{u\alpha} f(0, \alpha_0) \phi_0, \psi_0 \rangle \neq 0$$

esetén van csak a triviális megoldása (amikor is $\rho = 1$ és $\alpha = \alpha_0$), ami kiszámítható, hogy

$$\langle D_{u\alpha} f(0, \alpha_0) \phi_0, \psi_0 \rangle = \Re\left(\frac{d\beta}{d\alpha}(\alpha_0)\right) \neq 0$$

a kezdeti kikötéseink miatt teljesül.

Vizsgáljunk meg példát, amint az előbbi levezetés alkalmazható. Vegyünk a

$$x'' + x - \alpha(1 - x^2)x' = 0 \tag{3.13}$$

differenciálegyenlet-rendszert. Alakítsuk át

$$u = \begin{pmatrix} u_1 \\ u_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} x \\ x' \end{pmatrix}$$

alakra, amiből az eredeti egyenlet

$$u' + \begin{pmatrix} 0 & -1 \\ 1 & -\alpha \end{pmatrix} u + \begin{pmatrix} 0 \\ u_1^2 u_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

formában adódik. Így

$$f(u, \alpha) = \begin{pmatrix} 0 & -1 \\ 1 & -\alpha \end{pmatrix} u + \begin{pmatrix} 0 \\ u_1^2 u_2 \end{pmatrix}$$

illetve

$$D_u f(0, \alpha) = \begin{pmatrix} 0 & -1 \\ 1 & -\alpha \end{pmatrix},$$

aminek sajátértékei kielégítik az

$$\beta(\alpha + \beta) + 1 = 0$$

egyenletet. Legyen $\alpha_0 = 0$, így $\beta(0) = \pm i$ és $\beta' = -\frac{1}{2}$ az $\alpha = 0$ esetben, tehát a tételünk értelmében van $\eta > 0$ és $\alpha(s), \rho(s)$ ($s \in (-\eta, \eta)$) amire $\alpha(0) = 0, \rho(0) = 1$ és $s \neq 0$ esetén van nemtriviális $x(s)$ megoldása a feladatunknak $2\pi\rho(s)$ periódussal.

3.3. Alkalmazás: Nemlineáris peremérték feladat

Legyen $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ folytonos aminek létezik határértéke $\pm\infty$ -ben. Legyen $g : C([0, 1], \mathbb{R}) \rightarrow C([0, 1], \mathbb{R})$ nemlineáris folytonos (a függvények terén a $\|\cdot\|_\infty$ normát tekintve). Vizsgáljuk az alábbi alakú differenciálegyenleteket:

$$y^{(n)}(t) + \dots + a_1(t)y'(t) + a_0(t)y(t) = f(y(t)) + (gy)(t), \quad 0 \leq t \leq 1, \quad (3.14)$$

a következő peremfeltételekkel:

$$\begin{aligned} b_{11}y(0) + \dots + b_{1n}y^{(n-1)}(0) + d_{11}y(1) + \dots + d_{1n}y^{(n-1)}(1) &= 0, \\ b_{21}y(0) + \dots + b_{2n}y^{(n-1)}(0) + d_{21}y(1) + \dots + d_{2n}y^{(n-1)}(1) &= 0, \\ \vdots & \\ b_{n1}y(0) + \dots + b_{nn}y^{(n-1)}(0) + d_{n1}y(1) + \dots + d_{nn}y^{(n-1)}(1) &= 0. \end{aligned}$$

Tételezzük fel, hogy a homogén egyenletnek

$$y^{(n)}(t) + \dots + a_1(t)y'(t) + a_0(t)y(t) = 0,$$

a megoldásai egy dimenziós alteret alkotnak. A továbbiakban [9] mintájára megadunk feltételeket az inhomogén egyenlet megoldásának létezéséhez a Ljapunov-Schmidt-módszer felhasználásával.

Először is alakítsuk át az egyenletet egyenletrendszeré:

$$A(t) = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 0 & 1 & \dots & 0 \\ \vdots & \vdots & \vdots & & \vdots \\ -a_n(t) & -a_{n-1}(t) & -a_{n-2}(t) & \dots & -a_1(t) \end{pmatrix}$$

$$x = \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ \vdots \\ x_n \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} y \\ y' \\ \vdots \\ y^{(n-1)} \end{pmatrix},$$

és a peremfeltételek:

$$B = \begin{pmatrix} b_{11} & b_{12} & \dots & b_{1n} \\ b_{21} & b_{22} & \dots & b_{2n} \\ \vdots & \vdots & & \vdots \\ b_{n1} & b_{n2} & \dots & b_{nn} \end{pmatrix}, \quad D = \begin{pmatrix} d_{11} & d_{12} & \dots & d_{1n} \\ d_{21} & d_{22} & \dots & d_{2n} \\ \vdots & \vdots & & \vdots \\ d_{n1} & d_{n2} & \dots & d_{nn} \end{pmatrix}.$$

Ezzel a jelöléssel a feladat a következő alakú:

$$x'(t) = A(t)x(t) + \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ \vdots \\ f(x_1(t)) \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ \vdots \\ g(x_1(t)) \end{pmatrix}, \quad 0 \leq t \leq 1, \quad (3.15)$$

amire a

$$Bx(0) + Dx(1) = 0 \quad (3.16)$$

peremfeltételnek kell teljesülnie. Az f függvény határértékeit jelöljük

$$f(\infty) := \lim_{s \rightarrow \infty} f(s), \\ f(-\infty) := \lim_{s \rightarrow -\infty} f(s),$$

módon, és ezekről tegyük fel, hogy végesek. Mivel az így kapott differenciálegyenlet-rendszer n -dimenziós, megadunk a lehetséges megoldások $C([0, 1], \mathbb{R}^n)$ terén egy normát a következő módon:

$$\|\phi\|_\infty := \sup\{\|\phi(t)\|_2 : 0 \leq t \leq 1\},$$

ahol $\|\cdot\|_2$ az euklideszi norma $\mathbb{R}^n$ -en.

Tegyük fel, hogy létezik $M > 0$ amivel bármely $\psi \in C([0, 1], \mathbb{R})$ -re teljesül

$$\sup\{|g(\psi(t))| : 0 \leq t \leq 1\} \leq M < \infty.$$

Jelöljük a peremfeltételt kielégítő függvények terét X -el:

$$X := \{x \in C([0, 1], \mathbb{R}^n) : Bx(0) + Dx(1) = 0\}$$

valamint adjunk meg $F, G : X \rightarrow C([0, 1], \mathbb{R}^n)$ operátorokat a következő módon:

$$(Fx)(t) = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ \vdots \\ f(x_1(t)) \end{pmatrix}, \quad (Gx)(t) = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ \vdots \\ g(x_1(t)) \end{pmatrix}.$$

Látható, hogy F és G folytonosak, valamint $\sup\{\|F(x)\|_\infty : x \in X\}$ és $\sup\{\|G(x)\|_\infty : x \in X\}$ is véges.

Legyen $\text{Dom } L := C^1([0, 1], \mathbb{R}^n) \cap X$, és legyen $L : \text{Dom } L \rightarrow C([0, 1], \mathbb{R}^n)$ az alábbi operátor:

$$(Lx)(t) := x'(t) - A(t)x(t).$$

Ezek segítségével az eredeti feladatot a következő formában írhatjuk fel:

$$Lx = F(x) + G(x). \quad (3.17)$$

Mivel a homogén egyenlet megoldásainak tulajdonságai szerepet játszhatnak az inhomogén egyenlet megoldhatóságában, először vizsgáljuk az $Lx = 0$ homogén egyenletet.

Legyen $\Gamma(t)$ az $x'(t) = A(t)x(t)$ egyenlet alaplátrixa.

$$\begin{aligned} Lx &= 0 \\ \Leftrightarrow x'(t) - A(t)x(t) &= 0 \text{ és } Bx(0) + Dx(1) = 0 \\ \Leftrightarrow x(t) &= \Gamma(t)C \text{ valamely } C\text{-re és } B\Gamma(0)C + D\Gamma(1)C = 0 \\ \Leftrightarrow B + D\Gamma(1)C &= 0 \\ \Leftrightarrow C &\in \text{Ker}(B + D\Gamma(1)), \end{aligned}$$

azaz a homogén megoldások előállnak $x(t) = \Gamma(t)C$ alakban, ahol $C \in \text{Ker}(B + D\Gamma(1))$. Ebből az is látszik, hogy $\dim \text{Ker } L = \dim \text{Ker}(B + D\Gamma(1))$.

Az állandók variálásának módszerével az $x'(t) = A(t)x(t) + h(t)$ inhomogén egyen-

let megoldásai előállnak

$$x(t) = \Gamma(t)x(0) + \Gamma(t) \int_0^1 \Gamma^{-1}(s)h(s)ds$$

alakban. Ez és a peremfeltételek együtt pontosan akkor teljesülnek, ha

$$Bx(0) + D(\Gamma(1)x(0) + \Gamma(1) \int_0^1 \Gamma^{-1}(s)h(s)ds) = 0,$$

pontosan akkor, ha

$$(B + D(\Gamma(1))x(0) = -D\Gamma(1) \int_0^1 \Gamma^{-1}(s)h(s)ds,$$

amiből megkaptuk $x(0)$ értékét. Ezekből az is következik, hogy L pontosan akkor bijektív, ha $(B + D\Gamma(1))$ invertálható. Ebben az esetben nem szükséges a Ljapunov-Schmidt-módszer alkalmazása, ezért tegyük fel hogy $\text{Ker } L = 1$.

Az előbbiek alapján $h \in \text{Im } L$ pontosan akkor, ha valamely $x_0 \in \mathbb{R}^n$ esetén

$$(B + D\Gamma(1))x_0 = -D\Gamma(1) \int_0^1 \Gamma^{-1}(s)h(s)ds,$$

ami pontosan akkor, ha

$$\int_0^1 D\Gamma(1)\Gamma^{-1}(s)h(s)ds \in \text{Im}(B + D\Gamma(1)).$$

Az $\text{Im}(B + D\Gamma(1)) = (\text{ker}(B + D\Gamma(1))^T)^\perp$ összefüggés miatt $h \in \text{Im } L$ pontosan akkor, ha

$$W^T \int_0^1 D\Gamma(1)\Gamma^{-1}(s)h(s)ds = 0,$$

ahol $W \in \mathbb{R}^{n \times n}$ mátrix, aminek az oszlopai a $\text{Ker}(B + D\Gamma(1))^T$ egy bázisát alkotják. Legyen $\Psi : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}^n$ úgy

$$\Psi^T(t) = W^T D\Gamma(1)\Gamma^{-1}(t),$$

ezzel a jelöléssel $Lx = h$ pontosan akkor, ha $\int_0^1 \Psi^T(t)h(t)dt = 0$. Legyenek $P : \text{Dom } L \rightarrow \text{Ker } L$ és $E : C([0, 1], \mathbb{R}^n) \rightarrow \text{Im } L$ projekciók, ezek segítségével írjuk fel a már ismert felbontásokat:

$$\text{Dom } L = \text{Ker } L \oplus \text{Im}(I - P),$$

$$C([0, 1], \mathbb{R}^n) = \text{Im } L \oplus \text{Im}(I - E).$$

Legyen $\Phi(t) := \Gamma(t)V$, ahol $V \in \mathbb{R}^n$ a bázisa $\text{Ker}(B + D\Gamma(1))$ -nek. Legyenek

$$C_1 := \int_0^1 \Phi^T(t)\Phi(t)dt,$$

$$C_2 := \int_0^1 \Psi^T(t)\Psi(t)dt.$$

Lássuk be, hogy C_1 invertálható, valamint C_2 invertálható akkor, ha $[B : D]$ teljes rangú.

C_1 -hez tegyük fel, hogy $C_1 a = 0$, és legyen $q(t) := \Phi(t)a$. Így

$$a^T C_1 a = \int_0^1 q^T(t)q(t)dt = 0,$$

amitől $q(t) = 0$ minden $t \in [0, 1]$ -re, így $a = 0$, mivel $\Phi(t)$ nem konstans 0.

C_2 -höz elég az, hogy $\Psi^T(t)$ oszlopai (amiket $\Psi_j^T(t)$ -vel jelölünk) lineárisan függetlenek. Mivel $[B : D]$ teljes rangú, $a \in \text{Ker } B^T \cap \text{Ker } D^T$ -ből következik $a = 0$. Így

$$c_1 \Psi_1^T(t) + c_2 \Psi_2^T(t) = 0$$

pontosan akkor, ha $(c_1, c_2)D = 0$, azaz ha $(c_1, c_2)^T \in \text{Ker } D^T$. Mivel $(c_1, c_2)^T \in \text{Ker}(B + D\Gamma(1))^T$ és $(c_1, c_2)^T \in \text{Ker } B^T$, ezért $(c_1, c_2)^T = (0, 0)$, azaz C_2 invertálható.

Így a projekciókat alkalmazva eredeti egyenlet helyett a következőket kapjuk:

$$(I - E)x(t) = \Psi(t)C_2^{-1} \int_0^1 \Psi^T(s)x(s)ds,$$

$$Px(t) = \Phi(t)C_1^{-1} \int_0^1 \Phi^T(s)x(s)ds.$$

Vezessük be a következő jelölést: $M := (L|_{\text{Im}(I-P)})^{-1}$, ezzel $\text{Im } M = \text{Im } L$, $MLx = (I - P)x$, és M kompakt. A projekciók segítségével $Lx = F(x) + G(x)$ pontosan akkor, ha

$$\begin{cases} E(Lx - (F(x) + G(x))) = 0 \\ (I - E)(Lx - (F(x) + G(x))) = 0, \end{cases}$$

ami pontosan akkor, ha

$$\begin{cases} Lx = E(F(x) + G(x)) \\ (I - E)(F(x) + G(x)) = 0, \end{cases}$$

ami pontosan akkor, ha

$$\begin{cases} (I - P)x = ME(F(x) + G(x)) \\ (I - E)(F(x) + G(x)) = 0, \end{cases}$$

ami pontosan akkor, ha

$$\begin{cases} x = Px + ME(F(x) + G(x)) \\ (I - E)(F(Px + ME(F(x) + G(x))) + G(Px + ME(F(x) + G(x)))) = 0. \end{cases}$$

Ez utóbbi jelölést a Φ és a Ψ segítségével felírhatjuk a következő módon:

$$\begin{cases} x = \alpha\Phi(t) + ME(F(x) + G(x)) \\ 0 = \int_0^1 \Psi_2(t)f(\alpha\Phi_1(t) + (ME(F(x) + G(x)))_1(t))dt + \\ \quad + \int_0^1 \Psi_2(t)g(\alpha\Phi_1(t) + (ME(F(x) + G(x)))_1(t))dt, \end{cases}$$

ahol $\Phi_i, \Psi_i, (ME(F(x) + G(x)))_i$ a megfelelő függvény i -edik komponense.

Legyen J_1 és J_2 úgy, hogy

$$\begin{aligned} J_1 &= f(\infty) \int_{\{t \in [0,1]: \Phi_1(t) > 0\}} \Psi_2(t)dt + f(-\infty) \int_{\{t \in [0,1]: \Phi_1(t) < 0\}} \Psi_2(t)dt, \\ J_2 &= f(-\infty) \int_{\{t \in [0,1]: \Phi_1(t) > 0\}} \Psi_2(t)dt + f(\infty) \int_{\{t \in [0,1]: \Phi_1(t) < 0\}} \Psi_2(t)dt. \end{aligned}$$

Ezekről tegyük fel, hogy ellenkező előjelűek, azaz $J_1 J_2 < 0$, az általánosság megszorítása nélkül feltehetjük, hogy $J_2 < 0 < J_1$, legyen $J := \min\{|J_1|, |J_2|\}$, és tegyük fel g -ről hogy

$$\sup\{\|g(w)\|_\infty : w \in C([0, 1], \mathbb{R})\} \leq J.$$

Azt állítjuk, hogy ezen és a korábban tett feltételek mellett megoldható az inhomogén nemlineáris differenciálegyenlet.

Először adjunk meg H_1, H_2, H leképezéseket

$$\begin{aligned} H_1 &: \mathbb{R} \times C([0, 1], \mathbb{R}^n) \rightarrow C([0, 1], \mathbb{R}^n), \\ H_2 &: \mathbb{R} \times C([0, 1], \mathbb{R}^n) \rightarrow \mathbb{R}, \\ H &: \mathbb{R} \times C([0, 1], \mathbb{R}^n) \rightarrow \mathbb{R} \times C([0, 1], \mathbb{R}^n). \end{aligned}$$

az alábbi módokon:

$$\begin{aligned}
H_1(\alpha, x) &= \alpha \Phi(t) + ME(F(x) + G(x)), \\
H_2(\alpha, x) &= \alpha - \left(\int_0^1 \Psi_2(t) f(\alpha \Phi_1(t) + (ME(F(x) + G(x)))_1(t)) dt \right. \\
&\quad \left. + \int_0^1 \Psi_2(t) g(\alpha \Phi_1(t) + (ME(F(x) + G(x)))_1(t)) dt \right), \\
H(\alpha, x) &= (H_1(\alpha, x), H_2(\alpha, x)).
\end{aligned}$$

Mivel $\{t : \Phi_1(t) = 0\}$ 0 Lebesgue-mértékű (Φ egy nem nulla mátrixfüggvény és egy nem nulla vektor szorzata), a H_2 -ben szereplő első integrál két részre bontható:

$$\begin{aligned}
&\int_0^1 \Psi_2(t) f(\alpha \Phi_1(t) + (ME(F(x) + G(x)))_1(t)) dt = \\
&= \int_{\{t \in [0,1] : \Phi_1(t) > 0\}} \Psi_2(t) f(\alpha \Phi_1(t) + (ME(F(x) + G(x)))_1(t)) dt + \\
&+ \int_{\{t \in [0,1] : \Phi_1(t) < 0\}} \Psi_2(t) f(\alpha \Phi_1(t) + (ME(F(x) + G(x)))_1(t)) dt.
\end{aligned}$$

Mivel $ME(F + G)$ korlátos, a kettébontott összegben $\alpha \rightarrow \infty$ esetén kiemelhető $f(\pm\infty)$:

$$\begin{aligned}
&\lim_{\alpha \rightarrow \infty} \int_0^1 \Psi_2(t) f(\alpha \Phi_1(t) + (ME(F(x) + G(x)))_1(t)) dt = \\
&= f(\infty) \int_{\{t \in [0,1] : \Phi_1(t) > 0\}} \Psi_2(t) dt + f(-\infty) \int_{\{t \in [0,1] : \Phi_1(t) < 0\}} \Psi_2(t) dt = J_1,
\end{aligned}$$

illetve ehhez hasonlóan

$$\begin{aligned}
&\lim_{\alpha \rightarrow -\infty} \int_0^1 \Psi_2(t) f(\alpha \Phi_1(t) + (ME(F(x) + G(x)))_1(t)) dt = \\
&= f(-\infty) \int_{\{t \in [0,1] : \Phi_1(t) > 0\}} \Psi_2(t) dt + f(\infty) \int_{\{t \in [0,1] : \Phi_1(t) < 0\}} \Psi_2(t) dt = J_2.
\end{aligned}$$

Irodalomjegyzék

- [1] R. Scharlau, *TODO*. TODO, 2006 (?)TODO.
- [2] K. Sándor, *Funkcionálanalízis feladatokban*. TODO, 2013.
- [3] TODO, *Notes on Fredholm (and compact) operators*. TODO, 2009.
- [4] TODO, *TODO lectures16and17*. TODO, TODO.
- [5] C. Frantzen, *Diffun2, Fredholm Operators (?)TODO*. TODO, 2012.
- [6] TODO, *TODO Implicit Functions and Lyapunov-Schmidt*. TODO, TODO.
- [7] TODO, *TODO 8.6 The Liapunov-Schmidt Method*. TODO, TODO.
- [8] TODO, *TODO Chapter II / Chapter X*. TODO, TODO.
- [9] J. Rodríguez and K. Kobylus Abernathy, „On the solvability of nonlinear boundary value problems,” vol. 2, pp. 487–499, 01 2010.